

ROOMA

– Kauneus on voiman ja vallan viitta

IRMELI TARMO

Kirjoitus on julkaistu Kaakkois-Suomen taidemuseoiden tiedotuslehdessä 1/2000

Herään sateen kohinaan... Kuultavan valoaukon piirtyessä verhoon, tietoisuus myrskystä läpäisee tajuntani. Salaman leimahdus ja ukkosen jyrähdys havahduttavat minut liikkeeseen. Harppaan eteiskäytävän läpi ateljeen ovelle. Sade ja raekuurot hakkaavat sitruspuita. Maassa vaahtoa veden, varisseiden lehtien ja nuppujen puro. Valkea peite kinostuu terassille. Rakeet taivuttavat puiden oksat märän sohjon alle.

Kiipeän yläkertaan, kirjaston kautta Villa Lanten suureen saliin ja sitten loggiaan, parvekkeelle, ja Rooma levittäytyy henkeäsalpaavaksi panoraamaksi. Vasemmalla punertuu valaistuna pyöreä Castel S. Angelo. Tevereä reunustava puuvivistö halkoo alapuolella levittäytyvää

kaupunkia Corso Vittorio Emmanuelen suuntaisesti. Chiesa Nuovan pääty erottuu vaaleana, sen takaa kauempana Villa Medici ja Trinita dei Monti. Löydän Panteonin harmaan kupolikaton. Etäältä se näyttää kuplakattoiselta urheiluhallilta, siitä oikealle on Monumento Vittorio Emanuele, "Valkea kirjoituskone" kuten roomalaiset sitä kutsuvat. Tarkasti katsoen oikealla hämöttää vielä Lateraanikirkon rykelmä. Taivasta halkovien salamoiden leimahdellessa, kaupungin valot tuikkivat lempeitä sävyjä. Mieleen nousee kertomus "Jeesus vuorella".

Päätän jälleen ottaa haltuuni edessäni levittäytyvän kaupungin, tutkia mitä se kulkijalle tarjoaa.

Ukonilma laantuu. Hälytysajoneuvojen

sinisten valojen vilkkuessa äänet häipyvät, voimistuen uudelleen, hiljentyvän kaupungin aamuhämärään...

Myöhemmin Gran Sasso ja Albano-vuorten lumiset huiput kylpevät kuulain auringonpaisteessa. Taivas kurottuu korkeuksiin. Aamiainen Villa Lanten terassilla virittää minut työn tunnelmaan. Puutarhaidan tuoksuvat laakerinlehdet johdattavat ajatukset Asterixiin ja Caesarin laakeriseppeleeseen.

Eurooppa on kääntänyt katseensa Välimeren kulttuuriin. Antiikin jumalhahmot ja myytit ovat sulautuneet ikonografiaksi, kristinuskon vertauskuvat muodostivat pohjan eurooppalaiselle yhtenäiskulttuurille.

Giovanni Takanen 2000
27 x 17 polymeerigravyyri

Anita 2000
20 x 24 polymeerigravyyri

Opin tuntemaan Roomaa ensi kerran tullessani opiskelemaan tänne 1967 Helsingistä, Suomen taideakatemian koulusta. Accademia di Belle Arti oli fyysinen tukikohtani, sen ympärille rakentui työskentelyn ja olemisen runko.

Asuin pensionessa, Piazza di Spagna 9:ssa.

Kaksi ikkunaa huoneessani avautuivat

etelään piazzalle, palmut ojentelivat lehtiruotejaan ylös kohti taivasta, vuosi vuodelta yhä korkeammalle. Rooman historiallinen näkymä syöpyi mieleeni.

Muistan huoneen barokkikaluston. Neljä suurta leijonankäpälää kannattelivat valtaisaa parisänkyä. Kaikki henkilökohtaiset tavarani ja työvälineeni mahtuivat puuleikkauksin koristeltuun kaappiin.

Spagnan alue oli minun kouluni. Elämisen eri kerrostumat, ihmiset, kauniit esineet, muoti ja myös arkinen työ, torit, tuoksut, kohtaamiset ja erot sitovat minut elämysten kautta tähän kaupunkiin.

Antico Caffé Greco löytyy Via Condottilla, numerossa 86, läheltä Espanjalaisia portaita. Grecolla on perinteikäs maine tai-

teilijakahvilana. Piirustukset, valokuvat ja kirjeet kertovat asiakkaista. Mozartin sanotaan käyneen täällä jo lapsena. Goethe ja hänen maalariystävänsä Tischbein avasivat kahvilan oven ensimmäisen kerran 1779, Thorvaldsenilla oli vakiopöytänsä. Caffé Greco oli skandinaavisen taiteilijayhteisön kantakahvila, vieraina esim. Edvard Grieg, Sergel ja Strindberg. H.C.Andersen kirjoitti takahuoneessa ja Signor Commendatore Enrico Ibsen piti hovia norjalaisille. Pohjoismaiset taiteilijat käyttivät Grecoa myös poste-restante osoitteena ja hakivat postinsa täältä. Ajan kuluessa taiteilijakahvilasta muodostui näyttätymispaikka. Seinällä on signeerattu kuva vuodelta 1903. Pitkähiuksinen viiksekäs mies, Buffalo Bill, eversti William F.Cody, kävi Roomassa Wild West Show kiertueellaan.

Rooma on yhä antiikin, renessanssin ja barokin kaupunki.

Klassinen traditio pitää kaupunkia otteessaan. Eurooppalaiset 1800-luvun taiteilijat eivät tulleet Roomaan murtautukseen uuteen aikaan, vaan syventäköseen ilmaisuun antiikin mestareiden innoittamina. Elettiin voimakkaan nationalismin aikaa, kansallisia yhdistyksiä ja kiltoja perustettiin luomaan yhteyden tunnetta vieraassa maassa.

Vastapäätä Caffé Grecoa oli Pohjoismaainen yhdistys. Opiskellessani Roomassa kävin siellä, osoitteessa Via Condotti 11. Seuraava sijainti oli Trasteveressä

Via G.Garibaldilla ja uusin osoite on Aventinon kukkulalla Via Sant' Anselmo 46. Pohjoismaiset taiteilijat voivat hakea perinteikkään kollegion vierashuoneita käyttöönsä luovaa työtä ja Roomaan tutustumista varten.

Suomen Rooman-instituutti Villa Lante on Aurelianuksen muurin takana Gianicolon kukkulan laella. Siellä työskennellessäni kiipesin usein Trasteverestä jyrkkää Via Porta S.Pancrazion rinteitä ja portaita kukkulalle ja siunasin aiempia kuntosaliharjoitteita. Yhtä jalkaa lapsille talutusrastusta antavan valkean ponin kanssa kävelin Garibaldin patsaalle, ohi tasavaltalaistaistelijoiden rintakuvien rivistön. Aivan Lanten portin vieressä on suomalaisen Toivo Liikasen rintakuva. Hän on rosvon näköinen nykyisessä muodossaan, kasvoissa hiilellä piirretty musta silmälappu ja arpi poskessa.

Kun pohdin Roomaa, koen tehneeni taiteilijan työni Grand Tour hengessä. Ensimmäisellä Rooman matkallani en tätä ajatellut. Satuini valitsemaan polun, joka oli viitoitettu eurooppalaisen perinteen mukaisesti. Nyt tarkastelin Roomaa Villa Lanten terassilta, etsin katseellani Trinitä dei Montin kirkontorneja.

Kristikunnan pyhänä vuotena 2000 maaliskuuhun käytössä oli Villa Lanten taiteilija-asunto ja ateljee.

Tulin jäljittämään kuvanveistäjä **Johannes Takasen** polkuja. Hän oli Virolahdelta lähtöisin ja työskenteli Roomassa 1873-

85 kuolemaansa asti.

Tukijat Suomessa odottivat Johannes Takasesta kasvavan Thorvaldsenin veroinen kuvanveistäjä. Takasen viimeinen leposija on Rooman protestanttisella hautausmaalla Caius Cestiuksen pyramidin takana. Nuorena kuolleelta lahjakkaalta kuvanveistäjältä jai Roomaan perhe, vaimo ja kaksi pientä lasta.

Villa Lantessa työskennellessäni päätin ottaa yhteyttä Johannes Takasen **pojanpoikaan Giovanni Takaseen** ja tallentaa tapaamisemme gravyyriksi. Elin odotuksessa ja epävarmuudessa. Yhteensattumat siirsivät tapaamista tuonemmaksi. Se osoittautui myöhemmin hedelmälliseksi projektilleni.

Ennen matkaa luin aluetaidemuseotutkija Marjatta Räsänen kokoamaa aineistoa Takasesta. Roomassa selasin hyllymetreittäin Villa Lanten kirja-aarteita. Tutkituani antiikin veistoskokoelmia ja rakennusten jäänteitä, valkeni minulle syvempi kuva kulttuurimme ikonografiasta.

Muotitalo Versacella on liikemerkkinä **Medusan** pää. Myyttinen käärmeitä hiuspilvensä sisään kietonut hahmo esiintyy monimielisinä tulkintoina muistomerkeissä ja rakennusten koristeaiheissa. Minulle tuli tavaksi etsiä ja myös valokuvata löytämäni Medusat. Pohdin näkisinkö Versacen Medusan jossakin alkuperäisteoksena. Löytyihän se! Museo Nazionale Romanon Palazzo Massimo alle Termen vitriinissä pronssinen Medusa katseli arvoituksellisesti eteensä.

Liikemerkillä esineellistetään mytologiaa legitoimaan esteettistä ja kaupallista valtaa. Historiasta jalostetaan arvopääomaa.

Palazzo delle Esposizioniissa avattiin maaliskuussa 2000 näyttely, **L'idea del Bello**, aiheena oli matka 1600-luvun Roomaan **Giovan Pietro BELLORIN** johdattelemana. Bellori rinnastaa näyttelyssä antiikin teoksia ja Rooman 1600-luvun taidetta. Katsojalle rekonstruoidaan Bellorin näkemys: dell'idea, antiikin myytit ja kuva-aiheet kertautuvat myöhempien mestareiden teoksissa. Näyttelyyn oli koottu Bellorin mainitsemilta taiteilijoilta loisteliaa kokoelmaa taideteoksia maailman eri museoista. Taiteilijoista mainittakoon Caravaggio, Carracci, Barocci, Algardi, Reni, Rubens, Van Dyck ja vaikkapa Domenichino. Poussinin teoksia oli näyttelyssä esillä laaja osasto ja toinen täydentävä näyttely Villa Medicissä.

Ludvig XIV oli perustanut Villa Medicissä toimivan Ranskan akatemian 1666, tarjotakseen taiteilijoille mahdollisuuden työskennellä ja opiskella Roomassa. Nicolas Poussin oli akatemian ensimmäisiä neuvonantajia ja läheisessä yhteydessä ystävänsä Belloriin.

Lisänä suurnäyttelyyn L'idea del Bello oli valmisteltu opastettu kiertokävely 1600-luvun Roomassa Bellorin tekstien johdattelemana.

Giovan Pietro Bellori s. 1613 oli roomalainen antiikin tuntija, taiteen kerääjä

ja kriitikko, jonka teokset taiteilijoista: Vite dei pittori, scultori ed architetti (1672) ja Nota delli Musei (1664), joissa hän luetteloi roomalaispalatsien taidekokoelmia, ovat arvokkaita taidehistorian dokumentteja. Sen lisäksi, että Bellori oli arvostettu antiikin tutkija ja taiteenkerääjä, hänellä oli läheiset suhteet 1600-luvun taiteilijoihin. Bellorin aikalaisnäkemys, antiikin ja aikalaistaiteen (nykytaiteen) rinnastus, tekee Bellorin maailmasta äärimmäisen kiinnostavan.

Giovanni Takasen tapaaminen järjestyi vihdoin huhtikuun lopussa. Olin Roomassa oloni aikana pohtinut omia motiivejani ja yrittänyt selvittää itselleni, mitä todella halusin. Realistisesti oli pakko ajatella, että tämä toteutuu vain kerran ja uusintaa ei voi tulla.

Koska Alba ja Giovanni Takanen olivat jo iäkkäitä, asetin kutsuni niin, että heillä itsellään oli mahdollisuus valita paikka ja aika. Sovimme, että he tulevat lounaalle Villa Lanteen. Kunnostin vähän paikkoja. Aamulla kävin Via Carinilla, torilla ja ostoksilla. Viini odotti oikeaan lämpötilaan jäähtyneenä keittiössä, rinnassa oli nostetta, kuin joulun odotusta.

Oli loistavan kirkas sää. Katoin lounaspöydän aurinkoon lähelle ateljeen lasikkunoita. Ulkona terassilla kukkivat appelsiini- ja sitruunapuut, oksat vielä raskaina hedelmistä. Kevyt tuulenvire toi ovesta hienoa kukantuoksua.

Ymmärsin, että Johannes Takanen on minulle edelleen pysyvä abstraktina historiallisena henkilönä, joka tällä matkallani Roomaan, oli saanut minut pohtimaan klassisen taiteen vaikutusta Euroopan kuvaperineeseen. Giovanni Takanen muutti Johannes Takasen lihalliseksi persoonaksi, tarkemmin sanoen isoisäksi eli Nonnoksi.

Halusin lounastaa hyvässä tunnelmassa Alba ja Giovanni Takasen kanssa ja aistia tunnelmaa, kun historia ja oikea elämä kohtaavat pieneksi toviksi.

Täsmällisesti kello yksitoista he seisovat Lanten portin takana. Kauniisti vanhentunut pariskunta, Giovanni Takanen polviputuisessa popliinissa lierihattu päässä ja vaimonsa Alba tweed-housupuvussa elegantisti kammattuna.

Kuljin pihan läpi portille tervehtimään heitä ja minua seurasi talonmiehen Pongokoira, tavallisesti niin pidettyväinen. Se oli herkkätuntoinen ja ylpeä, mutta nyt se vaistosi tilanteen merkityksen ja päätti ilmeisesti käyttäytyä.

Johdatin vieraani taloon. Tutustuimme isoon salliin ja loggiaan, joka kerta toisensa jälkeen tyrmää upeudellaan. Koko Rooma levittäytyi jalkojemme juureen. Giovanni Takanen oli kerran aikaisemmin käynyt täällä. Tämä tapahtui vuosia sitten, kun Laila Pullisen veistos paljastettiin Roomassa.

Kuljimme kirjaston läpi alakertaan asuntooni, menimme ateljeen kautta puutar-

haterassille, teimme kunnan talotarkastuksen.

He olivat aidon kiinnostuneita ja ihaselivät puutarhaa. Olin mieheni Pertin kanssa sitä vähän kunnostanut tätä tilaisuutta ajatellen. Takaset halusivat itsestään kuvan sitruunapuiden siimeksessä. Tämän jälkeen keräännymme ateljeen ruokapöydän ympärille lounaalle.

Olin yrittänyt parhaani, jotta kaikki olisi kaunistaa ja ruoka maistuisi. Minulla oli se etu puolellani, että aikaisemmin olin ollut Lazion alueen ruokamessuilla Fiera di Romassa. Sieltä sain tietoa ja maistiaisia sekä tuliaisiksi romaaniin salamimakkaraa. Viini oli hyvää ja "frescoa", maalaisleipä maukasta, lisänä puhvelinmaitojuustoa ja hyviä vihanneksia. Jälkiruuaksi makeita pieniä mansikoita suoraan Terracinasta, kahvia ja omenatorttua. Kohta meidän kaikkien englannin- ja italiankielentaitomme kohenivat ennennäkemättömiin mittoihin!

Olin päättänyt valokuvata Takaset gravyyrivedoksia varten. Monissa ottamisani valokuvissa näkyy onnellinen tunnelma. Hyvästellessäni lupasin tulla uudelleen Roomaan. Silloin minun pitäisi ehdottomasti saapua heidän luokseen.

Kun Alba ja Giovanni Takanen olivat sulkeneet portin takanaan, seisoin Villa Lanten kattoterassilla katsomassa kuinka he käsikoukkua kävelivät Garibaldin ratsastajapatsaan ohi autolleen.

A&G 2000
24 x 16 polymeerigravyyri

Villa Borghese 2000
23 x 34 polymeerigravyyri

Tehtävä Roomassa

– 2000-luvun taiteilijamatka Italiaan.

**"Halpa mökkiläisen poika juoksee avo-
jaloin karjaa paimentamassa eikä muuta
kirjallista oppia saa kuin muutkaan talon
paitaressut. Pojalla on tavattomat lahjat,
hän on "taiteilijaksi luotu" -niin arvel-
laan."¹ Tämä poika oli kuvanveistäjä
Johannes Takanen, joka lähetettiin
Virolahden pitäjästä oppiin ulkomaille,
"Roomaan, kauas isänmaastaan". Roo-
massa Takanen työskenteli vuodesta
1873, kuolemaansa 1885 asti.**

Pienissä oloissa kasvaneen Suomi-pojan lahjakkuus, muutto suureen Roomaan, ja lopulta sairastuminen ja ennenaikainen kuolema ovat omiaan luomaan myyttisen leiman Takasen elämälle: Mihin kaikkeen hän olisikaan vielä pystynyt, jos olisi saanut elää. Takasen elämäkerran kirjoittaja Eliel Aspelin kuvailee, kuinka ku-

vanveistäjän "elämän taivas oli pitkien sumupäivien jälkeen seljennyt, ja tulleeeksi näytti käänne uuteen onnelliseen tulevaisuuteen, rauhalliseen tuotantoon, jossa hänen neroutensa vihdoinkin saisi vapaasti ponnistaa voimiaan, ja silloin – hauta avautui."²

Kun kuvataiteilija Irmeli Tarmo (s.1943) pääsi Villa Lanteen työskentelemään vuonna 2000, hän halusi matkalleen päämäärän. Johannes Takasen hahmo yhtenä näkyvimmistä suomalaisista taiteilijoista Roomassa kiehtoi Irmeli Tarmoa, ja hän halusi lähteä purkamaan kuvanveistäjä-neron myyttiä. Halusta syntyi ajatus: "Herätän henkiin Johannes Takasen".³ Tällä päätöksellä oli kauaskantoiset seuraukset. Johannes Takanen oli alkusysäyspolulle, joka kuljettaa taiteilijaa yhä sy-

vemmälle Rooman sisuksiin; valtaan, joka puetaan kauneuteen, antiikin mytologiaan, joka saa uusia muotoja tänäkin päivänä.

Oikeastaan tämä tie sai alkunsa jo vuonna 1967, jolloin Irmeli Tarmo opiskeli Accademia di Belle Arti Roomassa. Omien sanojensa mukaan Tarmon vei Italiaan sattuma ja italialaiset moottoripyörät: punainen Gilera ja Aermacchi. Sattumaa oli myös se, että taiteilija asui Piazza di Spagnalla, pensionessa, jonka suuret ikkunat avautuivat piazzalle. Akatemian lisäksi juuri Spagnan alue oli Tarmon koulu. Elämisen eri kerrostumat, kuuluisat ihmiset, kauniit esineet, muoti ja myös kova arkinen työ, torit, tuoksut, kohtaamiset ja erot sitoivat hänet elämysten kautta Roomaan.⁴

Historian läsnäololla on Italian matkalla perinteisesti suuri merkitys. Historiaan liittyy varsinkin Rooman kohdalla myös tietoisuus aikaisempien Rooman kävijöiden liikkeistä. Kuuluisien ihmisten Italian matkoja on hyödynnetty maan matkailumarkkinoinnissakin; Nykyään joitakin kokonaisia Italian maakuntia esitellään matkaesitteissä menneisyyden maineikkaita englantilaisia tai ranskalaisia matkailijoita apuna käyttäen. Myös kuuluisien matkailijoiden, kuten Goethen tai Richard Wagnerin jalanjäljissä kuljetaan paikasta toiseen.⁵ Rooman matkan yhtenä motiivina voi olla halu löytää juurensa osana tätä eurooppalaista kulttuuriperintöä. Jos Irmeli Tarmo valitsikin alunperin sattumalta eurooppalaisen perinteen viitoittaman tien, hän on myöhemmin tiedostanut valintansa Grand Tour -matkaajana. Oleskellessaan Villa Lantessa kaksi kuukautta keväällä 2000, hän katsoi kaupunkia mielessään yli sadan vuoden takainen Rooman kävijä, kuvanveistäjä Johannes Takanen.

Jos haluaa purkaa myytin, on tutustuttava tosiasioihin: mitä Johannes Takasesta todella tiedetään? Jo ennen matkaa Irmeli Tarmo perehtyi Takasen elämään aluetaidemuseotutkija Marjatta Räsäseltä saamiensa materiaalien pohjalta. Johannes Takasen henkiin herättämiseksi Tarmo halusi tavata tämän Roomassa asuvan pojanpojan, Giovanni Takasen. Tapaami-

sen järjestäminen ei sujunut ongelmitta, mutta onnistuessaan lopulta siitä muodostui sydämellinen hetki, joka täytti tarkoituksensa. Giovanni Takanen toi abstraktin historiallisen henkilön, Johannes Takasen, lihalliseksi persoonaksi, ja laskei kuvanveistäjän maan kamaralle: Johannes Takasesta tuli isoisa. Samalla Irmeli Tarmo voi nähdä itsensä yhtenä osana samaa Rooman kävijät ketjua, johon Johannes Takanenkin kuuluu. Giovanni Takanen ihastui Villa Lanten puutarhaan, jota Irmeli Tarmo oli kunnostanut miehensä kanssa. Takaset halusivat tulla kuvatuiksi tässä puutarhassa⁶ ja Irmeli Tarmo tallensi tämän kohtaamisen gravyyriksi.

Roomassa Irmeli Tarmo jäljitti Takasen taiteen lähteitä, ja havaitsi, että varsin yksinkertaisista oloista Roomaan muuttanut kuvanveistäjä oli omaksunut nopeasti aikakauden pohjoismaiselle veistostaiteelle ominaisen kielen. Johannes Takasen veistosten vaatteiden laskokset muistuttavat Bertel Thorvaldsenin (1770-1844) taidetta, lähtökohtana molemmissa on antiikki. Tätä taustaa vasten Irmeli Tarmo lähti pohtimaan roomalaista ja kreikkalaista vaatetusta. Johannes Takanen johdatti mutkan kautta Tarmon tutki- maan myös nykypäivän vaatetusta. Ke- väällä 2000 Irmeli Tarmon vieraana Villa Lantessa oli vaatetusalan lehtori, tietokirjailija Vuokko Lindfors, jonka kanssa hän

kierteli Rooman kaduilla katsomassa vaate-temuotia.⁷

Vaatteesta muodostui yksi aihe, visuaalinen symboli, jota Irmeli Tarmo kuljettaa mukanaan taiteessaan. Roomassa antiikin veistoksista otetuista valokuvista syntyivät grafiikan vedokset, joissa historia on herätetty henkiin monella tasolla. Gravyyrit muuttavat kolmiulotteisen, valkean veistoksen kaksiulotteiseksi värikkäiksi kuviksi, veistetyt pukujen laskokset muuttuvat Tarmon teoksissa vaatteiksi, joita voi käyttää. Paperinuku vaatteeseen viittaavat "klipsit" siirtävät historian tähän hetkeen ja toisaalta myös hävittävät ajan. Teoksissa on sisällä monta aikaa, ne tuovat nykyhetkeen antiikin, mutta pitävät sisällään koko sen historian, jonka aikana Euroopassa on käytetty antiikin malleja hyväksi. Irmeli Tarmo on omalta osaltaan tämän ketjun viimeisin linkki.

Yllättävät asiat voivat olla uuden polun alku, tai ainakin antaa sille suunnan tai perspektiivin: Matkatessaan Roomassa lentokentälle palatessaan Suomeen, Irmeli Tarmo kävi keskustelun taksinkuljettajan kanssa, jonka puheissa EU yhdistyi kaksiuhatta vuotta kestäneeseen kehityslinjaan: Jo Rooma yritti aikanaan yhdentää Eurooppaa, samoin Hitler sekä Mussolini, nyt yhteys on onnistunut rauhanomaisiin keinoin. Tämä keskustelu oli Tarmolle avain, josta syntyi linja kesällä 2002

Roomalainen mekko 2000
34 x 23 polymeerigravyyri

järjestettyyn TARMO&TARMO näyttelyyn Kotkassa. Tämä näyttely oli ensimmäinen kokeilu Rooma-projektin tiimoilta. Näyttely muodostui vuoropuheluksi Tarmon kahden kiintopisteen, Grönlannin ja Rooman välillä.

Irmeli Tarmon tämänhetkisen taiteen yksi kysymys on valta ja sen tunnusmerkit: Millä tavalla historiaa käytetään tänäkin päivänä Euroopassa ilmaisemaan valtaa. Sama myyttinen kuvasto, vallan ikonografia kulkee läpi ajan. Tarmo näkee antiikin esikuvan esimerkiksi Suomen poliisin käyttämässä miekka-tunnuksessa. EU:n tähtisymboli on sekin pihistetty neitsyt Marian tähtikehästä. Historia on läsnä nykykuviissa, esimerkiksi urheilu ja elokuva käyttävät yhteistä eurooppalaista kuvastoa. Tämän kuvaston Irmeli Tarmo on tietoisesti ottanut käyttöön. Meduusa on vaate-aiheen lisäksi symboli, joka kulkee Tarmon mukana. Teoksessa yhdistyvät ne kaksi maailmaa, joiden vuoropuhelusta näyttely muodostuu: Valkoinen lilja viittaa viattomuuteen, Neitsyt Mariaan ja Roomaan, punainen lilja on Tarmon itse kasvattama, ja viittaa Grönlantiin.⁸

Kun kysytään, mikä on Rooman matkan merkitys taiteilijalle, ajaututaan helposti etsimään yksittäisistä taideteoksista merkkejä Rooman taiteesta. Matkan merkitys on kuitenkin kokonaisvaltaisempi kuin Italian värimaailmasta tai antiikista imetyt vaikutteet. Taiteen tekeminen etsii vastausta ihmisenä olemisen kysymyksiin. Taiteilijat ovat aina matkustaneet paljon, ja matkanteko on osa tätä samaa etsintää, uuden kohtaamista ja itsensä peilaamista tämän uuden kautta. Matkan merkitys voikin olla sellaisessa löytämisessä, joka muuttaa jollain tapaa ihmistä, tullen osaksi persoonallisuutta.

Irmeli Tarmolle opiskeluaika Roomassa oli käännekohta. Kaikki mitä hän näki ja koki tuli muuttamaan hänen elämänsä suuntaa, ja vaikutti hänen myöhempiin valintoihinsa. Roomassa heräsi kiinnostus yleisesti maailman tapahtumien seuraamiseen. Rooma on Tarmolle tarkastelukohde, jossa eurooppalainen perinne vuosituhansien takaa yhdistyy nykyhetkeen.⁹ Piazza Spagnan lähellä kokoontunut pohjoismaisten taiteilijoiden yhdistys Circolo Scandivano tuli opiskeluaikana Tarmolle tutuksi. Loogisena jatkona tälle

olivat taiteilijan luottamustehtävät Pohjoismaisessa taideliitossa.¹⁰ Keväällä 2002 Tarmo vietti kuukauden Circolo scandinavossa Roomassa. Tällä matkallaan hän sai syvyyttä Johannes Takaseen. Hän yritti myös ottaa uudestaan yhteyttä Giovanni Takaseen, muttei onnistunut.

Taiteilijan lähtiessä seuraamaan polun päitä hän ei voi ennalta tietää, mihin ne johtavat tai kuivuvatko ne kasaan. Irmeli Tarmon matka Roomaan jatkuu edelleen. Tämän ajatuksen sysäsi liikkeelle Johannes Takanen. Jäähyyväisiksi kuvanveistäjän haudalla kasvoi punainen atsalea, jonka istutti hänen jälkiään Roomassa kulkeva kuvataiteilija.¹¹

- 1 Johannes Takasen elämäkerta. Kirj. Eliel Aspelin. Helsingissä 1888, Kaiku 153/1888.
- 2 Aspelin, Eliel. Johannes Takanen. Elämä ja teokset. Helsinki 1888. 185.
- 3 Irmeli Tarmon suullinen tiedonanto 24.6.2002.
- 4 Irmeli Tarmo > Laura Kuurne, kirje 26.10.2001.
- 5 Ahtila, Janne. Menneisyyden hyödyntäminen matkailuelinkeinossa. 4.12.2002
- 6 Irmeli Tarmon suullinen tiedonanto 24.6.2002.
- 7 Irmeli Tarmon suullinen tiedonanto 26.9.2002.
- 8 Irmeli Tarmon suullinen tiedonanto 24.6.2002.
- 9 Irmeli Tarmo > Laura Kuurne, kirje 26.10.2001.
- 10 Tarmo toimi PTL:n Suomen osaston puheenjohtajana vuosina 1985-87 sekä Pohjoismaisena liittopuheenjohtajana vuonna 1988.
- 11 Irmeli Tarmon suullinen tiedonanto 26.9.2002.

Medusa katsoo yli Julianehäbin lahden 2002
150 x 220 hiili, väripigmentti, akryyli kankaalle

Maria/Medusa 2005
25 x 32 polymeerigravyyri

Myytit – Tuulet

Kouvolan taidemuseo
8.6.–10.9.2006

Liljat 2006
150 x 220 kvartsihiekkä, hiili, tuhka,
pigmentti, akryyli kankaalle

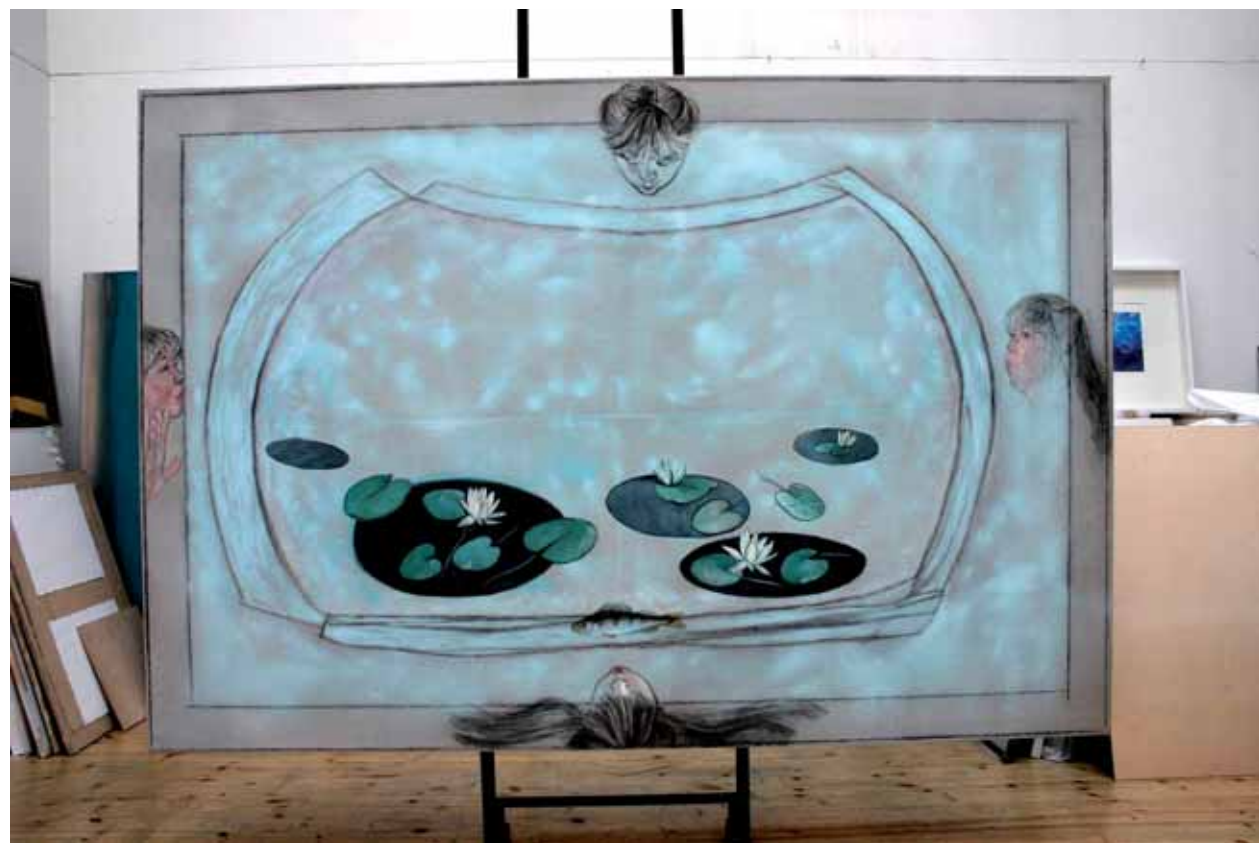
Ruusu 2006
85 x 100 kvartsihiekkä, hiili, pigmentti,
akryyli, oljyväri kankaalle

Tarmo 2005
130 x 160 kvartsihiekkä,
pigmentti, akryyli kankaalle

Suuri kolossi purjehtii 2006
150 x 220 kvartsihiekkä, hiili, pigmentti, akryyli kankaalle

Tuulet 2006
150 x 220 hiili kvartsihiekkä, pigmentti, akryyli kankaalle

Saari 2006
130 x 160 kvartsihiekkä, pigmentti, akryyli kankaalle

Lennon loppu 2005
130 x 160 kvartsihiekkä, hiili, pigmentti, akryyli kankaalle

Puhaltaa kaakosta 2005
130 x 160 kvartsihiekkä, hiili, tuhka, pigmentti, akryyli kankaalle

CURRICULUM VITAE

IRMELI TARMO

s. 14.09.1943 Kuusankoski

Pääasialliset tekniikat

öljyväri, hiekkä- ja pigmenttimaalaus, vesiväri, polymeerigravyyri, valokuva

Taideopinnot

Suomen Taideakatemia koulu 1963-66

Accademia di Belle Arti di Roma, Italia 1967

Jäsenyydet

Suomen Kuvataidejärjestöjen Liitto, hallitus 1974-75

Taidemaalari liitto jäsen vuodesta 1975, hallitus 1979-84,

varapuheenjohtaja 1983-84

Suomen Pohjosmainen taideliitto, hallitus 1982-95, puheenjohtaja 1985-87

Pohjoismainen taideliitto liittopuheenjohtaja 1988

Kotkan taiteilijaseura

Kouvolan taideseura, kunniajäsen

Kuusankosken taideseura

Valtion kuvataidetoimikunta 1983-85

Kymen läänin taidetoimikunta 1992-94, puheenjohtaja 1995-97

Opetustyö

Kansalais- ja työväenopistot 1969-84

Lahden taideinstituutti 1978-87

Kouvolan Kási- ja taideteollisuusoppilaitos 1987-95

Kokoelmat

Helsingin kaupungin taidemuseo, Tampereen nykyaiteen museo,

Imatran taidemuseo, Etelä-Karjalan taidemuseo, Kouvolan

taidemuseo, Anjalankosken, Haminan, Kotkan ja Kuusankosken

kaupunkien kokoelmat, Valkealan kunta, Kuopion yliopistollinen

sairaala, Kymin Paperiteollisuus Oy, Kymenlaakson Osuusmeijeri,

Kouvolan seudun osuuspankki, Kouvolan seurakunta, Pohjola-

yhtiöt, Piestänyn kaupunki Slovakiä, Julianeheb Grönlanti,

Potsdamin kaupunginmuseo Saksa, Muzeum Diecezjalne,

Opole Puola

Julkiset teokset

” Savonrata 100 vuotta”

maataideteos Kouvolan rautatieasemalla 1989

Muotokuvia julkisyhteisöjen kokoelmissa

Palkinnot

Kouvolan Sivistys- ja Urheilutalo Säätiön

Kouvola-palkinto 1989

SAKRUM 92 Biennalen palkinto, Opole Puola 1992

Yksityis- ja ryhmänäyttelyt

1969 Kouvola, kaupungintalo, Eero Eirto, Irmeli Tarmo

1971 Kouvola, kaupungintalo ja Lahden taidehalli

Eero Eirto, Sirkka-Liisa Lonka, Marja-Liisa Mäki-Penttilä,

Ritva Leinonen, Irmeli Tarmo

1972 Kouvola, kaupungintalo, Eero Eirto, Vieno Elomaa, Irmeli Tarmo

1974 Kouvola, kirjaston taidehalli

1974 Helsinki, Galerie Artek

1977 Kouvola, kirjaston taidehalli, Eero Eirto, Irmeli Tarmo

1978 Helsinki, Taidemaalariit Galleria

1978 Kotka, KOTEKO ja Karhulan kirjasto

1982 Anjalankosken Taidetömyäs

1983 liitti, Vanha pappila

1983 Kouvola, Galleria 5

1984 Helsinki, Galleria Duetto

1984 Imatran taidemuseo

1985 Kouvola, Galleria 5

1985 Kotka, Galleria Uusikuva

1986 Kouvola, Galleria 5, Ulla Rantanen, Irmeli Tarmo

1987 Haminan kaupunginmuseo, Näyttelykamari

1988 Kouvolan taidemuseo

1989 Lappeenranta, Etelä-Karjalan taidemuseo

1989 Turun taiteilijaseuran galleria

1989 Helsinki, Pohjola-yhtiöt

1990 Pyhtään kirkon kellotapuli

1992 Kuusankoski-talo

1992 Hyvinkään taidemuseo

1992 Lappeenranta

1994 Lappeenranta, Etelä-Karjalan taidemuseo

1994 Valkealan kunta, Kustaan Galleria

1995 Helsinki, Suomen valokuvataiteen museo, Kaapelitehdas

1995 Helsinki, Suomen ympäristökeskus, Kesäkadun avajaisnäyttely

1997 Savonlinnan taidemuseo, ”Paratiisi on aina jossain muualla”

Minna Rissanen & Jari Viljanen, Irmeli Tarmo

1997 Anjalankoski, ”Vonteenin valssi”, Sippolan Hovi

1998 Elimäki, Piika ja Renki

1998 Kouvolan taidemuseo ” Hehku ja Salpaus” Marjo Lahtinen, Irmeli Tarmo

1999 Imatran taidemuseo ” Hehku ja Salpaus” Marjo Lahtinen, Irmeli Tarmo

2000 Elimäki, Moision kartano ” Johannes Takasesta joulunuun”

2002 Kotka Kantasatama, TARMO & TARMO

museojäänsärkijä Tarmo ja Galleria Uusikuva

2006 Kouvolan taidemuseo ” Myytit-Tuulet”

2006 Hanko, MiniLilium, elokuun taiteilija ” Myytit-Tuulet”

Yhteisnäyttelyt kotimaassa

1962-81 Kouvolan taideseuran vuosinäyttelyt

1964 Kotkan taidehalli, Kymenlaakson taidetta

1969 Kymen läänin taidetta

1970 Lahden taiteilijaseuran vuosinäyttely

1970 Helsinki, Taidehalli, Nuorten näyttely

1970 Hämeenlinnan taidemuseo,

Suomen Kuvataidejärjestöjen Liiton näyttely

1971 Ateneum, Helsinki, Suomen Taideakatemia 3-v näyttely

1971 Lahden taidehalli

1972 Kymenläänin taidetta

1972 Helsinki, Taidehalli, Nuorten näyttely

1972 Suomen Taiteilijaseuran vuosinäyttely

1973 Helsinki, Taidehalli, Nuorten näyttely

1974 Valtakunnan näyttely

1974 Emil Cedercreutzin museo, ” Maisema tänään”

1975 Helsinki, Taidehalli, Nuorten näyttely

1975 Helsinki, Taidehalli, ” Naiset 75 Women”

1975 Valtakunnan näyttely

1976 Helsinki, Taidehalli, Nuorten näyttely

1976-77 ” Kuva Kuvasta”,

Taidemaalari liiton ja Finnfoton kiertonäyttely

1977 Valtakunnan näyttely

1977 Kankaanpää, Kesänäyttely

1978 Lahden taidemuseo, ” Taide-ihmisen ääni”

1979 Valtakunnan näyttely

1979 ARS Rauma

1980 Suomen Taiteilijaseuran vuosinäyttely

1982 Voipaala

1985 Kuusankoski, 13 taiteilijaa Kuusankoskitalon avausnäyttely

1986 Kuusankoskitalo K-ryhmä

1986 Kuusankoskitalo, Kymenläänin aluenäyttely

1987 Suomen Taiteilijaseuran vuosinäyttely

1987 Lappeenranta, Etelä-Karjalan taidemuseo, K-ryhmä

1987 Valtakunnan näyttely

1989 Kouvolan taidemuseo, Kymenläänin aluenäyttely

1988-91 Kuusankosken Taideseuran vuosinäyttelyt

1990 Lahti, Galleria Tiera, avajaisnäyttely

1990-92 Etelä-Karjalan aluetaidemuseon kiertonäyttely, ” 90-luvun romantiikka”

1991 Seinäjoen taidehalli, Etelä-Karjalan taiteilijaseura

1991 Kouvolan taidemuseo, Kouvolan- taideseuran 30-v juhlanäyttely

1993 Imatran kulttuurikeskus, PURISTUS grafiikan työpaja

1999 Lappeenranta, Galleria Pihatto ” Aktivistit ja aavistajat”

1999-2000 Mikkelin hiippakunnan teemanäyttely ” Riemuvuosi

2000-Toivon vuosi”

kiertonäyttely hiippakunnan alueen taidemuseoissa.

2000 Helsinki, Taidehalli, Suomen Taiteilijain 105. vuosinäyttely

2001 Vääksy, Kanavan Galleria, Danielsson-Kalmarin huviia,

kesänäyttely ” Taidegrafiikan helmiä”

2001 Kouvolan kirjasto, Kouvolan taideseuran juhlanäyttely

” Valokuva”

2003 Kouvolan taidemuseo, ” Lentoou” taiteilijoita 100 vuotta

täyttävästä Kouvolan yhteiskoulusta ja sen seuraajakouluista.

Entiset oppilaat kohtaavat taidemuseossa.

2004 Lappeenranta, Galleria Pihatto, ” Kunnian polut taiteessa”

2005 Lappeenranta, Galleria Pihatto, ” Taidekeinojen ekumenia”

2006 Kouvolan taidemuseo, ” Elämän koreus”

Yhteisnäyttelyt ulkomaila

1974 Hagen, Saksa, Hagenin 50-v juhlanäyttely

1976 Moskova, Suomen taiteen näyttely STS

1983 Kalundborgin taidehalli Tanska, Torben Heron,

Thom O'Connor, Irmeli Tarmo

1983-84 Greifswald, Stralsund, Rostock, Berliini / DDR

” Pohjoisia kuvia”

1985 Grönlanti, Julianeheb, Narssaq, Ivigtut, Frank Rubin

ja Irmeli Tarmo

1988 Moskova, Graafisten taiteilijoiden liiton galleria

1989 Norrtälje taidehalli, Ruotsi, Leif Bolter ja Irmeli Tarmo

1990 Potsdam, Saksa, Freundschafts Insel

1992 Opole, Puola, SAKRUM 92 Biennale

1994 Frederikshavn, Tanska, Nordisk Kunst

1995 Tukholma, Galerie Plaisiren, Hässeby slott, ” NKF 50 år”

1998 Pariisi, ” 30 taiteilijaa Pariisissa”, Irmeli Tarmo,

Galerie Elyette Peyre, 5 rue Visconti

2001 Soul, Etelä-Korea, KCAA 2000

2003 Soul, Etelä-Korea,

The 9th 21c ICAA Seoul International Art Festival

Irmeli Tarmo
"Images of Silence"
April 28-June 6, 1995

THE PHOTOGRAPHIC MUSEUM OF FINLAND

Cable Factory, Tallgreninkatu 1F, Fin-00180 Helsinki

Irmeli Tarmo takes us on a journey behind the fabric of our humdrum, everyday life. Not satisfied with travels of the imagination, she has wanted to physically test the boundaries of her experiences.

In her exhibition entitled "Images of Silence", Irmeli Tarmo reveals the thoughts, mental processes, and sensations she experienced during her photographic journey into and behind a landscape of the soul, a landscape based on myths, symbols, and associations.

Glittering, shimmering water, and the fascinating life that exists below its surface, have been a source of inspiration for Irmeli Tarmo for a couple of years. Initially, she took her camera with her on her underwater journeys as a visual notebook, but more recently her pictures have begun to take on a life of their own. Known as a painter, this is the first time Irmeli has shown her photographic work.

The images in her show are a mixture of polymer gravure studies and cibachrome prints, together with two large acrylic/sand pigment paintings. Irmeli selected the technique for each of these on the basis of what would best express the phenomena she wanted to capture.

Biography

BIOGRAPHY

MAIN TECHNIQUES

Large acrylic/sand pigment paintings, oil paintings, and polymer gravure prints

ART STUDIES

The Finnish Academy of Fine Art, Helsinki 1963-66 painter line
Accademia di Belle Arti di Roma, Italia 1967

MEMBERSHIPS

Union of Finnish Art Association, Board 1974-75
Finnish Painters' Union, member since 1975,
Board 1979-84, Vice Chair 1983-84
Nordic Art Association in Finland, Board 1982-95, Chair 1983-84
NAA Nordic Art Association, Chair 1988
The Artists' Association in Kotka
The Art Association in Kouvola, Honorary Member
The Art Association in Kuusankoski
National Council for Visual Arts 1983-85
Arts Council of Southeast Finland 1992-94, Chair 1995-97

WORKS IN COLLECTIONS

Helsinki City Art Museum, Meilahti
Tampere Museum of Modern Art, Tampere
Imatra Art Museum, Imatra
South Karelia Art Museum, Lappeenranta
Kouvola Art Museum, Kouvola
City of Anjalankoski, Hamina, Kotka and Kuusankoski
Pohjola-yhtiöt
City of Piestany, Slovakia
City of Julianehøeb, Greenland
Potsdam City Art Museum, Germany
Muzeum Diecezjalne, Opole, Poland

PUBLIC WORKS OF ART

"Savonrata 100 years"
Land Art at the Railway Station in Kouvola 1989

Several official portraits

PRIZES AND AWARDS

Kouvola Foundation for Sports and Culture, Kouvola Award 1989
SAKRUM 92 Biennale Award, Opole, Poland

Grants and stipends for artistic work and projects

Arts Council of Finland
National Council for Visual Arts, Working Grants

Arts Council of Southeast Finland, Working Grants
Finnish Cultural Foundation, Regional Kymenlaakso Fund
City of Kouvola

FOREIGN EXHIBITIONS OF FINNISH ART

1974 Hagen, Germany, Hagering 50 years
1976 Moscow, Soviet Union, Finnish Art,
The Artists' Association of Finland
1983 Kalundborg, Denmark, Art Hall, Torben Heron, Thom O'Connor,
Irmeli Tarmo
1983-84 Greifswald, Stralsund, Rostock, Berlin/DDR
"Northern Images" Finnish Art
1985 Julianehåb, Narssaq, Ivigtut, Greenland, Frank Rubin and
Irmeli Tarmo
1988 Moscow, Union of Graphic Artists' Gallery,
The Artists' Association in Kotka
1989 Norrtälje, Sweden, Art Hall, Leif Bolter and Irmeli Tarmo
1990 Potsdam, Germany, Freundschafts Insel,
International Artists' Symposium
1992 Opole, Poland, SAKRUM 92 Biennale, Muzeum Diecezjalne
1994 Frederikshavn Museum, Denmark, Nordic Art
1995 Stockholm, Sweden, Galerie Plaisiren, Håsselby slot,
Nordic Art Association 50 years
1998 Paris, France, "30 Finnish artists in Paris" Irmeli Tarmo,
Galerie Elyette Peyre, 5 rue Visconti
2001 Seoul, Korea KCAA 2000
2003 Seoul, Korea The 9th 21c ICAA Seoul International Art Festival

SOLO EXHIBITIONS IN FINLAND

First exhibition in Kouvola 1963
1974 Helsinki, Galerie Artek
1978 Helsinki, Union of Painters' Gallery
1983,-85,-86, Kouvola, Galleria 5
1984 Helsinki Galleria Duetto
1984 Imatra Art Museum
1988 Kouvola Art Museum
1989,-94 Lappeenranta, South Karelia Art Museum
1992 Hyvinkää Art Museum
1995 Helsinki, The Photographic Museum of Finland
1997 Savonlinna Art Museum
1998 Kouvola Art Museum
1999 Imatra Art Museum
2002 Kotka, Museum icebreaker TARMO and Uusikuva Gallery,
TARMO & TARMO
2006 Kouvola Art Museum "MYTHS – WINDS"
2006 Hanko, Mini Lilium

Kotiharjun ateljeekuva pääsiäisenä 2006.

Irmeli Tarmo
Kotiharjuntie 1, 45100 Kouvola, Finland
irmelitarmo@hotmail.com, +358 367 5506
www.artists.fi

